

ὅτι διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἢ μάθησις κάλλιον προ-
άγεται· καὶ ὅτε φίλοι τινὲς συνέλαβον τὴν ιδέαν
νὰ ἰδρῶσιν τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ὅπως ὑ-
περασπισθῶσι τὴν τῆς ἀπειλούμενης ἑλληνικῆς,
ἔσπουσε νὰ καταταχθῆ εἰς τὰς ἡμετέρας τάξεις.
Διὸ καὶ ὁ Σύλλογος ἡμῶν δὲν ἔ' ἀπαξιώσῃ νὰ
ἐκφράσῃ τὴν θλίψιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ἐνὸς
τῶν γενναίων πρωταγωνιστῶν τοῦ σκοποῦ, ὃν ὑ-
ποστηρίζει».

Τοιαῦτα εἶπεν ὁ κ. Gidel περὶ τοῦ ἑλληνι-
στοῦ τούτου, οὔτινος ἡ μνήμη καὶ παντὶ Ἕλληνι,
περὶ τὴν γαλλικὴν γλώσσαν ἀσχολουμένῳ, εἶναι
προσφιλῆς. Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα συνέστη
ἐν Παρίσις ἐπιτροπὴ δεκαμελὴς προεδρευομένη
ὑπὸ τοῦ κ. Em. Egger πρὸς ἀνδρῶν δι' ἐράνου
τῆς προτομῆς τοῦ Διθεροεὸς ἐν τῇ πατρίδι αὐ-
τοῦ, ἧς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον δημοφῶως ἀπε-
φάνητο, ὅπως τόπος δημοσίως ἐν τῇ πόλει ὀρι-
σθῆ πρὸς τοῦτο.

Ἐγκύκλιοι τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐστάλησαν
καὶ εἰς πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Δὲν ἀμφιβάλλομεν
δὲ ὅτι οἱ ἡμέτεροι συμπολίται θέλουσι σπεύσει
νὰ συνεισφέρωσι τὸ καθ' ἑαυτοῦς, τιμῶντες τὴν
μνήμην ἀνδρὸς φιλέλληνος, ἐργάτου εἰλικρινοῦς
καὶ γενναίου τῶν γραμμῶν, οὐδενὸς φεισαμέ-
νου πρὸς ἔργον τοῦ φιλολογικοῦ ἐκείνου μνημεί-
ου, δι' οὗ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἀρρήκτως συνεδέθη
μετὰ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς.

A. ΜΗΤΑΠΑΚΗΣ.

ANΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Π. Ραγκαβῆ].

Συνίξις· τὸ εἶλ. 401.]

Β'

Ἡ μέλαινα πόλις.

Μακρὰ εἶναι ἡ ὁδὸς ἐκ Μονταγρὶς εἰς Βάρσας.
Ἡ πόλις αὕτη καίται εἰς τὸ μέσον τῶν Κεθεν-
νῶν, πρὸς τὴν κλιτὺν τοῦ ὄρους τὴν ἀφορῶ-
σαν πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ἡ ἀπόστασις εἶναι πεν-
τακοσίων ἢ ἑξακοσίων χιλιομέτρων κατ' εὐθείαν
γραμμὴν, δι' ἡμᾶς ὅμως, ἐξ αἰτίας τῶν περιδρό-
μων εἰς οὓς μᾶς ἐβίαζεν ὁ τρόπος τοῦ βίου καὶ
τῆς ὁδοπορίας μας, χιλίων καὶ ἐπέκεινα, διότι
ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶμεν πόλεις ἢ με-
γάλα πόλιν· ἄλλως αἱ παραστάσεις ἡμῶν δὲν
ἔσαν προσοδοφόροι.

Μᾶς ἐχρειάσθησαν τρεῖς σχεδὸν μῆνες δι' αὐτὰ
τὰ χίλια χιλιόμετρα. Ἀλλ' ἔταν ἐφθάσαμεν περὶ
τὰς Βάρσας, μετρήσας τὰ χρήματά μου, μετὰ
χαρὰς εἶδον ὅτι καλῶς μετεχειρίσθημεν τὸν και-
ρὸν μας· διότι εἰς τὸ δερμάτινόν μου βαλάντιον
εὔρον ὅτι εἶχον ἑκατὸν εἰκοσιεκάτῳ δραχμῶν πε-
ρίσσευμα. Ὡστε εἰκοσιθῶ δραχμαὶ μόνον μοὶ
ἔλειπον διὰ νὰ δυνήθῃ ν' ἀγοράσω τὴν ἀγελάδα
τῆς μάνας Βαρβερίνας.

Ἦτον δὲ καὶ ἡ Ματτίας ἐμὲ δλιγώτερον ἐμοῦ

εὐχαριστημένος, καὶ ἐκόμπαζε διότι συνέδραμε καὶ
αὐτὸς εἰς τὸ κέρδος τοσαύτης ποσότητος. Τὸ ἀ-
ληθές δὲ εἶναι ὅτι ἡ συνδρομὴ του ἦτον μεγάλη,
καὶ ὅτι χωρὶς αὐτοῦ, καὶ ἰδίως χωρὶς τοῦ εὐθαυ-
λου του, δὲν θὰ ἐκερδίζομεν ποτὲ 128 δραχμᾶς,
ὁ Κάπης καὶ ἐγώ.

Ἀπὸ Βάρσας ἕως Χαβανὸν θὰ ἐκερδίζομεν βε-
βαίως τὰς 22 δραχμᾶς, ἄς ἀκόμη ἐχρειάζομεθα.

Αἱ Βάρσαι ὅπου ἐφθάνομεν ἦσαν πρὸ ἑκατὸν
ἑτῶν πτωχὸν χωρίον ὄρεινόν, γνωστὸν μόνον διότι
πολλάκις ἐχρησίμωσεν ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς
κληθέντας τέκτα Θεοῦ, ὧν ἐστρατήγει ὁ Ἰωάν-
νης Καβαλιέρος. Ἡ δυσπρόσιτος αὐτοῦ θέσις ἐντὸς
τῶν ὄρων καθίστα αὐτὸ σημεῖον ἐπιζήτητον ἐπὶ
τοῦ πολέμου τῶν Καλθινιστῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν
Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', ἀλλὰ συγχρόνως συνετέλει
καὶ εἰς τὴν πτωχείαν του. Περὶ τὰ 1750 πρεσβύ-
της τις εὐπατρίδης, φίλος τῶν ἀνασκαφῶν, ἀνε-
κάλυψεν εἰς Βάρσας ἀνθρακωρυχίαν, καὶ ἔκτοτε
αἱ Βάρσαι κατέστησαν ἐν τῶν κυριώτερον ταμείων
τῶν ἀνθράκων, καὶ ταῦτα τὰ ὄρυχεα, τὰ τῆς
Ἀλαίσις, τοῦ Σαίν-Γερβαί καὶ τῆς Βεσσῆγης,
προμηθεύουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλ-
λίαν, καὶ σχεδὸν διαμφισθητοῦσιν εἰς τὴν Ἀγ-
γλίαν τὴν ἀγορὰν τῆς Μεσογείου. Ὅτε ἤρχισε
τὰς ἐρεῦνας τοῦ ὕλοι τὸν ἐχλεύαζον, καὶ ὅτε ἔ-
φθασεν εἰς βᾶθος 150 μέτρων χωρὶς νὰ εὕρῃ οὐδὲν,
πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐγκλείσωσιν εἰς φρενοκο-
μεῖον, διότι ἡ περιουσία του ὅλη θὰ κατηναλί-
σκετο εἰς τὰς ἀνοήτους ταύτας ἀνασκαφάς. Αἱ
Βάρσαι εἶχον ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν μεταλ-
λεῖα σιδήρου· ἀλλὰ ἀνθρακες δὲν εὕρισκονται,
οὔτε εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ εὕρεθῶσιν ἐκεῖ. Χω-
ρὶς ὅμως ν' ἀποκρίνεται, καὶ διὰ ν' ἀποφύγῃ τοὺς
χλευασμοὺς, ὁ πρεσβύτερος εἶγεν ἐγκατασταθῆ ἐν-
τὸς τοῦ ὄρυγματός του, καὶ ἐκεῖθεν δὲν ἐξήρ-
χετο πλέον. Ἐκεῖ ἔτρωγεν, ἐκεῖ ἐκοιμάτο, καὶ
μόνους εἶχεν ἐκεῖ ν' ἀκούῃ τοὺς διαταγμοὺς τῶν
ἐργατῶν οὓς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μετεχειρίζετο.
Οὔτοι, εἰς ἕκαστον κτύπημα τῆς δικέλης τῶν ὕ-
ψων τοὺς ὤμους· ἀλλ' ἐρεθιζόμενοι ὑπὸ τῆς πί-
στεως τοῦ κυρίου τῶν, ἐκτύπων πάλιν καὶ πάλιν
διὰ τῆς σκαπάνης τὴν γῆν, καὶ τὸ ὄρυγμα ἐθα-
θύνετο. Εἰς 200 μέτρων βᾶθος εὕρεθῆ ἡ πρώτη
στιβάς ἀνθράκων· καὶ ἔκτοτε ὁ γέρον εὐπατρίδης
δὲν ἦτον πλέον ὁ παράφρων, ἀλλ' ὁ μεγαλοφυὴς
ἀνὴρ. Ἀπὸ μίαις ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην εθαυμα-
τουργήθη ἡ μεγάλη μεταμόρφωσις.

Σήμερον αἱ Βάρσαι εἰσὶ πόλις 12,000 κατοί-
κων, ἔχουσα μέγα μέλλον βιομηχανικόν, καὶ οὗ-
σα καὶ σήμερον ἤδη μετὰ τῆς Ἀλαίσις καὶ τῆς
Βεσσῆγης ἡ ἐλπίς τῶν νοτίων ἐπαρχιῶν.

Ὁ νῦν καὶ ὁ μέλλων θησαυρὸς ὁ πλουτίζων
τὰς Βάρσας κρύπτεται εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῶν, δὲν
ἐπιδεικνύεται εἰς τῆς γῆς τῶν τὴν ἐπιφάνειαν.
Αὕτη ἐξ ἐναντίας εἶναι πτωχὴ, ἄχαρις καὶ γυ-
μνή. πανταχοῦ ἄφορος, ἄδενδρος, ἐκτὸς ἄν που

ἔχει ὁμοίως· νὰ παίξῃ τὸν εὐθύαυλον, ἐννοεῖται. Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἔλθει διὰ νὰ μείνῃ εἰς Βάρσας, καὶ ἄλλοι εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν παρὰ νὰ κυλιῶ ἀμαξίον γαιανθράκων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον ἐπίπεδον.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἦτον νὰ μὴ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν μου, καὶ ἐνόμιζον ὅτι θ' ἀνεχώρουν χωρὶς νὰ ἤξεύρω ἄλλα ἀφ' ὧσα εἶχον μάθει ἐκ τῶν διηγήσεων τοῦ Ἀλέξη, ἢ ἐκ τῶν σπανίων ἀπαντήσεων ἃς κατώρθουν νὰ προκαλέσω παρὰ τοῦ θεοῦ Γάσπαρ. Ἀλλ' ἀπρόοπτοι περιστάσεις μ' ἔφερον νὰ λάβω τὴν φροβερὰν, τὴν ἀποτρόπαιον πείραν τῶν κινδύνων εἰς οὓς εἰσὶν ἐκτεθειμένοι οἱ μεταλλευταί.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἡ κατάκτησις τῆς γηϊνῆς σφαίρας.

Χριστόφορος Κολόμβος.

Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ τὴν γῆν καθ' ἑαυτὴν ὡς τὴν ἑαυτοῦ ἰδίαν αὐτοῦ κτῆμα, ὡς σταθμὸν ἀνοικτὸν εἰς τὴν σωματικὴν αὐτοῦ καὶ τὴν διανοητικὴν δραστηριότητα. Γ. ΟΥΜΒΟΛΔΟΣ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Καστίλης· «Ἀπὸ τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας θαλασσοπόρῳ. Ἐξηκολούθησα διαπλέων τὰς θαλάσσας μέχρι τῆς σήμερον. Τὴν ὁδὸν ταύτην πρέπει ν' ἀκολουθῇ ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου τούτου».

Ὁ ἔνδοξος Γενοῦάτης εἶχε δίκαιον. Τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου τούτου, αἱ μεγάλαι ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν τῇ περὶ τὴν φύσιν μελέτῃ. Διὰ τοῦτο, μεταξὺ τῶν μάλλον ἀξιωματημονεύτων ἀνδρῶν, τὴν πρώτην θέσιν δικαιούσιν νὰ λάβωσιν ἐκείνοι, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς γηϊνῆς σφαίρας.

Ὡς παράδειγμα συγκινητικώτατον ἐλέγομεν τὸν θαυμάσιον ἄνδρα, ὅστις δι' ἐπιμόνου πάλης κατὰ τῆς εἰσαρμένης καὶ τῶν ἀνθρωπίνων προλήψεων ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν κόσμον τὸ ἥμισυ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐγεννήθη ἐν Γενοῦῃ περὶ τὸ 1436, ἦτο δὲ υἱὸς ζάντου καὶ εἶχε δύο ἀδελφούς, τὸν Βαρβολομαῖον καὶ τὸν Ἰακώβον. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Γενοῦῃ, ἤρξατο τοῦ ναυτικοῦ αὐτοῦ σταδίου κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐπλευσε δὲ εἰς Τύνιδα καὶ τῷ 1477 εἰς Ἰσπανίαν. Ἐγκατασταθεὶς μετὰ ταῦτα ἐν Λισβώνῃ ἐνουμφεύθη τὴν Φελίπαν Μονίς Παλαστρέλλο θυγατέρα εἰδήμονος αὐτοῦ. Οὐδὲν μέρος τῆς γῆς ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν ὅσον ἡ Πορτογαλλία, ἥτις πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος ἐξέπληττε τὸν κόσμον διὰ τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων τῶν περιηγητῶν αὐτῆς. Ὁ Κολόμβος ἐμελέτα ἤδη σχέδια μεγάλα καὶ ἐξή-

ταζε τὰς ὁδοὺς, ἃς εἶχον ἀκολουθήσει οἱ πρὸ αὐτοῦ θαλασσοπορήσαντες, μετ' οὐ πολὺ δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιχειρήσεως, δι' ἧς ἀπληγανάτισε τὸ ὄνομά του. Σκοπὸν δὲν εἶχεν, ὡς ἐσφακμένως ἐβρέθη, ν' ἀνακαλύψῃ νέον κόσμον, ἀλλὰ νὰ εὔρῃ τὴν διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ εἰς τὰς Ἰνδίας ἄγουσαν ὁδὸν, νὰ ἀναζητήσῃ, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε, «τὴν Ἀνατολὴν διὰ τῆς Δύσεως».

Τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ἦτο ὅλως νέον, ἀπασχόλει δὲ πνεύματά τινα. Ὁ σοφὸς Τοσκανέλλης καὶ πλείστοι ἄλλοι εἶχον αὐτὸ κατὰ νοῦν, ἀλλ' ὁ Κολόμβος ἀφιέρωθῃ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ, ἥτις ἐγένεν ὁ ἀματάτρεπτος σκοπὸς τοῦ βίου του.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἦτο πτωχὸς, ἢ δ' ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ μεγάλα. Καὶ πρῶτον μὲν ἐσπράφη πρὸς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' εἰς μάτην ἐζήτησε παρὰ τῆς Γενοῦῆς τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτῷ μέσα. Ἐπὶ τέλος ἐπεμψε τὸ σχέδιόν του εἰς τὸν Ἰωάννην Β' βασιλέα τῆς Πορτογαλλίας, ὅστις ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς συμβούλιον συγκροτούμενον ἐκ δύο περιφήμων κοσμογράφων. Οὗτοι ἐθεώρησαν τὴν ἰδέαν τοῦ Κολόμβου ὡς φαντασιώδη καὶ παράλογον. Ὁ βασιλεὺς, μὴ θέλων ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὑπέκλυψεν ἐπὶ σπιγῆν εἰς τὴν ἐπιρροὴν ἀνδρὸς νοήμονος καὶ φίλου τῆς προόδου, τοῦ Πέτρου δὲ Νορόουχα, ὅστις ἠνώσει ὅτι «ὅπως αὐξήσωσι τὸν πλοῦτον τῆς Πορτογαλλίας, ἦτο ἀνάγκη νὰ διαπλεύσωσι τὰς ἀπείρους θαλάσσας καὶ νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν ἄγνωστον ὁδὸν, δι' ἧς ἤθελον δυνηθῇ νὰ κατακτήσωσι λαοὺς πολλοὺς καὶ διαφοροὺς».

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Β' ἄστατον ἔχων τὴν ψυχὴν καὶ ἀναποφάσιστον, ἔδωκε καὶ πάλιν ἀπόφασιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Κολόμβου, οὐ μόνον δὲ ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀτιμῶς τὸν προσέδωκεν. Ὁ ἄπιστος μονάρχης ἐλθὼν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Κολόμβου τῷ ἐζήτησε τοὺς χάρτας του καὶ τὰ σχέδιά του, καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐκθέσῃ τὰς θεωρίας του ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου του, ἀφού δὲ ἐγένεν οὕτω κύριος τῶν μυστικῶν αὐτοῦ σχεδίων, ἐτόλμησε ν' ἀποστείλῃ πλοῖον εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὑποδειχθεῖσαν ὁδὸν καὶ ἀφαιρέσῃ οὕτω ἀπ' αὐτοῦ τοὺς καρποὺς τῆς μεγαλοφυΐας του.

Τὸ πλοῖον τοῦτο πλεῦσαν πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τέσσαρας μόλις ἡμέρας, κατελήφθη ὑπὸ τρικυμίας, αἱ δὲ ναῦται φοβηθέντες ἐπέστρεψαν εἰς τὸν λιμένα.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἀπεφάσισε τότε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν ταύτην, ἐν ἣ πικρίας μόνον εἶχε γευθῆ, καὶ μετέβη καὶ δεύτερον εἰς Γένουαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄνευ ἐπιτυχίας. Ἀλλ' ἄμως οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πτοήσῃ αὐτὸν, μετὰ τὰς πολλὰς δὲ ἀποτυχίας του ἔκρουσε καὶ ἄλλας θύρας ἔχων τὴν μὲν χεῖρα ταπεινὴν, τὸ δὲ μέτωπον